

Madis Jürgen

madis@ekspress.ee

Kell viis, tõusen ma üles. Õieti – kümme minutit varem. Kell viis istun juba laua taga ja töotan, kohvitermos ja kommid käeulatuses. Ma olen maias ja tahan töö ajal kommi. Aga et mitte magusaga liiale minna, siis kohvi sisse ma suhkrut ei pane. Vahukoort panen, aga suhkrut ei pane.

Kella kuueni olen hommikuti laua taga. Sellel hommikul kirjutamisel on üks arvestatav pluss – mul on juba päeva alguses tunne, et olen midagi ära teinud, et päev on korda läinud, et ma olen oma sisemise vajaduse rahuldatud saanud.

Ega üle tunni korraga ei jaks enam süveneda ka. Nii vanalt on ju enamik kirjanikke ammu pilid kotti pannud – üle kaheksakümneid, kes kirjutavad, on ju väga vähe järele.

MINUGA ON NII, et ma olen eluaeg tahtnud väga kirjutada, aga pole saanud. Ma olen kasvatanud üles neli last. Pere on võtnud põhilise aja. Ja nüüd, elu lõpus, on mulle vastutasuks päevi antud, et saaksin varasemad aastad tagasi teha. Ma ise arvan nii.

Alates kella kuuest olen perenaine. Panen pliidi alla tule ja teen perele korraliku hommikusöögi.

Mul elab teisel korrusel noorem tütar oma mehega ja nende kaks last – üks käib koolis, teine läks lasteaeda. Keeran köögis raadio lahti (see on Vikerraadio peal), kuulan ära hommikujutluse, uudised – missugune tuleb ilm ja mis on maailmas juhtunud. Kell seitse võtan postkastist ajalehe. Selleks ajaks on toit valmis ja pere hakkab ärkama.

Ega mul mingeid erilisi naiselikke oskusi ei ole – söögitegemisega saan küll hakkama, aga ma pole mingi virtuoos. Kuid üks oskus on, mida ma hästi valdan. See on oskus leida aega kirjutamiseks. Ma olen elanud igasuguseid aegu. Pärast sõda oli aeg, kui tuli seista pool päeva suhkrusabas. Kui midagi polnud saada ja raha ei olnud. Neil aegadel ma mõtlesin, et kui ma leian päevas ühe riimi ja kirjutan kaks rida, siis ma olen õnnelik. Kaks luuletust kuus – ja polegi rohkem vaja! Nii ma hoidsin ennast kirjanduse küljes kinni.

Ja teine oskus, mis eelmisest välja arenes – ma pole kunagi püstitanud kõrgeid eesmärgi. Ja see tõttu ma ei tea, mis on stress.

Mul pole kunagi olnud mingit valge paberi hirmu. Mul oli alati midagi pooleli ja laua taha istudes ma juba tean, mis lausega ma jätkan.

Ja nii tark olen ma ka, et tähtaegadega ma ennast ei seo. Nii vana inimene ei tohi ennast tähtaegadega siduda. Tähtajad teevad närviliseks ja siis ei tule midagi välja. Mida vanem sa oled, seda rahulikum peab olema elu.

SUUREMA POISI SAADAN KOOLI, väiksem poiss läheb lasteaeda. Ja kui maja vaikseks jääb, teen ühe väiksema tuku. Ma teen päeva jooksul tavaliselt kaks väikest uinakut.

Vaadake. Mul on selline iseloom, et ma pean olema kogu aeg virge ja tegus. Ma ei saa olla lonkis ei kehaliselt ega vaimselt. Tukastan 15–20 minutit ja sellest piisab! Tõusen üles, uus kohv ja kommid ja jälle kirjutuslaua taha! Niimoodi alustan ma tööd kolm korda päevas, kuuma kohvi ja värsket peaga.

Kunagi rääkis ühele reporterile, et võtan korra päevas enne magamaminekut pisikese tibia konjakit. Ta pani lehte suure pealkirja – Heljo Mänd on jooma hakanud! See tegi mulle kõvasti nalja. Joomisest on asi väga kaugel. See piisk konjakit kindlustab, et ma jään magama samal hetkel, kui pikali heidan.

Heljo Mänd: Minu seltskond on mu mõtted ja mu raamatud

Nii mu päev läheb. Öhtupoole ma enam ei tööta. Siis ma loen ja vaatan natuke uudiseid. Ajalehtedest käib mul küll ainult Päevaleht ja Sirp ja ajakirjadest tellin Loomingut ja Vikerraadiot, aga lapsed toovad Eesti Naist ja Kodukirja ja selliseid asju.

Varem käisin rohkem väljas, vaatasin ära kõik teatrietendused, kontserdid, aga praegu on teatris- ja kontserdilkäigud mu elust kadunud. Ma olen teadlikult selle valiku teinud. Ma annan endale täpselt aru, mida ma veel suudan ja mida mitte. Ma kas teen ise kultuuri või tarbin kultuuri. Kaht korraga ma enam ei jõua.

Kui keegi ütleks, et Draamateater on hea etendus, lähme, siis ma vastan: aitäh, aga see on minu jaoks hilja, ma võin teatris magama jääda. Ja kui keegi mu ikka ära veenab, siis pean enne päeval põhjalikult puhkama.

Minu seltskond on praegu rohkem mu mõtted ja mu raamatud.

Öhtul vaatan televiisorist kuueseid ja seitsmeseid uudiseid, rohkem mitte.

ELU ÜHES PÄEAS

on rubriik, milles väarikad tegelased räägivad, kuidas näeb välja nende päev.

Vabariigi aastapäeva eeskava vaatasin ka. See oli nii üllatav ja hoogne, et andis mulle tõelise elamuse. Ja pani mõtlema, et ma olen kirjutanud nii vähe isamaalist luulet. Ma olen saanud lapsepõlvest kaasa ilusa eesti meele, aga isamaalist luulet olen kirjutanud vähe. Näete, ühe lasteluuletuse otsisin välja.

Piiri-pääri pääsukestest / traadid juba mustavad, / pääsukesed Eestimaale / alati on ustavad, / sügisel küll ühel meelel / parvesse end heidavad, / aga enne Eesti meele / reisikotti peidavad.

POOL KAHEKSA ÖHTUL lähen juba ööseks magama. Ma vajan väga palju magamist, sest ma ei jaksaks muidu kirjutada ja kirjutamine on praegu mu elu. Ma kasutan oma viimaseid aastaid ja tunnen rõõmu. Praegu ma lõpetan romaani ja ma nagu oleksin oma romaaniga õnnelikus abielus!

Ja kui süda on puhas ja hing rahul, tuleb hea uni.